

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila
sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Prvi god in prvi rojstni dan cesarice Cite

prvi 27. aprila, drugi 9. maja, sta se v Novem mestu prav slovesno obhajala. V kapiteljski cerkvi se je obakrat vršila slovesna pontifikalna sv. maša ob veliki udeležbi civilnih in vojaških dostojanstvenikov ter meščanstva in občinstva. Mesto je bilo okrašeno z zastavami. Oba dneva sta bila šole prosta.

Od dneva pretresljivega spomina 10. septembra 1898. leta, ko je Njeno Veličanstvo cesarico Elizabeto prebodel morilec, nismo imeli sreče, da bi obhajali ta dva lepa cesarska praznika. Tem pri-srčnejše in iskrenejše smo avstrijsko-ogrski narodi pozdravljali letos prvokrat god in rojstni dan svoje velike državne matere. Cesarica Cita si je v tej kratki dobi njenega vladanja pridobila srca vseh narodov in vseh stanov. Njene nenavadne vladarske kreposti, vsestranske čednosti in telesne prednosti v resnici zaslužijo vse navdušenje, ljubezen in spoštovanje vsega ljudstva, cele države. S svojo krščansko ljubeznijo do bližnjega, s svojo izredno milobo in do-brotljivostjo se cesarica Cita neprenehoma trudi, grozote vojske olajšati, za ranjence in invalide, za vdove in sirote padlih vojakov izdatno poskrbeti. Vsa karitativna društva imajo v cesarici mogočno in plemenito pospeševalnico. Cita je prava dušna in telesna mati, če se gre za oskrbo in varstvo mladine. Liki jasnemu angelu prihaja v bolnišnice in lacarete, tolažiti bolnike, pomagati nesrečnim. Najlepši biser v njeni cesarski kroni pa je njeno ne-umorno prizadevanje, čimpreje doseči svojim narodom blaženi mir.

Imamo tedaj zopet na vzvišenem cesarskem prestolu svojo nad vse ljubo državno mater. Zato jej kličemo danes in vsikdar iz dna hvaležnega in zvesto udanega srca: Bog blagoslovi vekomaj našo modro, presvitlo cesarico Cito!

Pomladi.

(Sonet.)

Napočila je zopet pomlad zlata,
ozelenele širne so doline,
vesel pastirček stopa na planine,
odprta zde se mu nebeška vrata.

Kako dehti tam češnja vsa košata
in pestrih cvetk premnogo vrh ravnine,
škrjanček dviga v jasne se višine,
ko vre iz ust mu pesmica krilata.

Pozdravljam Te ti pomlad zaželjena,
kako veselo mi obraz žari
in duša moja vsa je poživljena
na novo delo radostno hiti. —
Bog sam glasno mi govori: Češčena
Kraljica majnika, Marija Ti!

Fr. Pavšič.



Marijin mesec.

II.

In zavladal je zopet Marijin mesec —
cveteči majnik! Oživila je narava, raz-
veselilo se je staro in mlado. — In vendar
zdi se, da letos nismo tako veseli in ne
prihajamo k šmarnicam v taki množini,
kakor druga leta. Naše oči se zdé temne,
kakor bi nam silila solza na dan; naša
lica pričajo, da nam leži nekaj težkega,
kakor grozno breme na srcu. Žalostni smo,
potrti smo. Pa kako bi tudi ne bili? Saj
še vedno divja krvava vojska že tretji
majnik. Šmarnični ostali zvonovi doné
kakor plat zvona čez hrib in plan, kakor
bi klicali: „Na pomoč, pomagajte, oj, na
pomoč!“ — Kruta morilka smrt že dviga
tretje leto neusmiljeno svojo ostro koso in
pod njo padajo tisoči in tisoči. Med šmar-
nične zvonove se meša tam v daljavi grmenje
topov, pokanje pušk, žvenketanje sabelj in
bajonetov, žvižganje granat in bomb. Takega

majnika, kakor smo ga začeli letos, še ni
videl svet!

Bojna polja so namočena s človeško
kryjo; dvigajo se celi kupi raztrganih
človeških trupel... Povsod stokajo ranjenci,
grgrajo in težko hropejo umirajoči... Celi
oblaki gostega dima se valé nad prostranimi
poljanami; nebo žari krvavo-rdeče; lepa
mesta in prijazne vasice goré... Premilo
se glasé šmarnični zvonovi čez hribe in
doline, kajti preglasiti jih hoče vpitje in
krik bojevnikov, ječanje vojakov, ki so jih
razmesarile granate, prebodli bajoneti...
To je majnik v vojski, krvav majnik!

Glej uboge človeške sirote, kako ob-
upno vijejo in iztegujejo roke tam na
razvalinah svojih domov, tam na pepelu
svojih bivališč, svoje uničene, izgubljene
sreče! To je prežalosten majnik, majnik v
solzah, v nepopisni bridkosti! To je prizor,
ki ga nudi sedaj vsa zemlja, krvav prizor,
prizor tako grozopoln, da človek mora za-
jokati, mora zaplakati, kakor zajoče dete,
ko zagrne trda prst na materino krsto...

In mi hrepenimo po blagodejnem miru.
Prosimo pa na pravem kraju in ob pravem
času za mir! Prosimo v tem milostipolnem,
blaženem Marijinem mesecu, prosimo in
molimo pred Marijinim oltarjem, ki je
okrašen z zelenjem in cvetjem! Molimo
in prosimo ob vznóžju podobe naše ne-
beške Matere, ki je polna milosti in usmi-
ljenja, polna moči in tolažbe! Da, Marija,
ti naša dobra Mati, prosi za nas! Sila je
velika, mi se tresemo in groza nas je pri-
hodnosti, zato se obračamo k tebi, ti naše
edino upanje! Kam naj gremo prosit po-
moči, če ne k tebi, k materi tako mogočni,
h Kraljici nebes in zemlje, h Kraljici miru?

Marija nas pa tudi bode uslišala in
nam prinesla zeleno oljko zlatega miru.
Pozdravljen bodi tedaj upanja polni, cveteči
maj! Oh, kako smo te letos potrebni!
Marija majnikova, pomagaj! Skaži nam
vsem svojo moč! Daj, da vsi občutimo
sladkost in moč tvojega imena! Grozovite
nevarnosti, dušne in telesne, nás obdajajo,

ti pa nam podeljuješ mir in varnost pred
viharjem, srčnost in stanovitnost med vi-
harjem, novo moč in zaupanje po viharju.
Ti si morska zvezda, ki nam razsvetljuješ
pot in nas varuješ pogube. — Sv. Marija!
Z najglobokim spoštovanjem in največjim
veseljem kličemo posebno v tem mesecu tvoje
ime; zakaj ti si v resnici luč in naša morska
zvezda. Tvoje sv. ime naj vsiplje svetlobo
v temoto sveta. Tvoje sladko ime rosi
milosti in blagre vesoljnemu svetu in na-
polnjuje naša srca s trdnim upanjem. Kdor
tebe pozna, tebe kličé, ne more obupati,
ne more biti malosrčen. Skaži se, o Marija,
da si Kraljica miru! Spremljaj nas po poti
zveličanja! Daj, da živimo pod tvojim
mogočnim varstvom! O Marija, Kraljica
majnika, prosi za nas!

Lipovo ličeje in rafija.

Vojska nas je naučila marsikaj sta-
rega zopet uporabljati.

Tako se gotovo priporoča, da se zopet
poprimemo pridelovanja lipovega ličja, kot
cenenega in dobrega nadomestila za drago
rafijevo ličeje ali rafijo.

Izdelovanje lipovega ličja je bilo v
starih časih povsod v navadi. Kasneje ga
je izpodrinila rafija, ki se je poceni do-
bivala v trgovinah. Kilogram rafije se je
pred vojsko prodajal po 1 K 20 h, danes
pa stane kilogram rafije 15 K in še do-
biti jo je težko.

Rafija je namreč prekmorsko blago,
ki se k nam radi vojske sedaj ne dovaža, in
majhne zaloge, ki so na razpolago, izkori-
ščajo brezvestni veletržci v navijanje cene.

Ličje, ki ga imenujemo rafija se
izdeluje iz neke palme, ki se znanstveno
imenuje rafija (Raphia).

To drevo raste v tropičnih (vročih)
krajih zapadne Afrike, zlasti v nemški ko-
loniji Kamerun, od koder se je rafijevo ličeje
preko Hamburga k nam največ dovažalo.

Iz mladih listov te palme se izdeluje
rafijevo ličeje na ta način, da se tepka,
ampak trdna zgornja listna kožica potegne

LISTEK.

Slike iz Lublina.

Piše V. Bitenc-Radoš.

2. Prodajalci časopisov.

„Ziemia Lubelska, Glos Lubelski,
czekawa gazeta, po štiri grosze...“

Te besede se razlegajo po vseh ulicah
od ranega jutra do pozne nočne ure, ob
vsakem času, ob vsakem vremenu. Taki
prodajalci časopisov so mali, sedem do
dvanajstletni dečki, ubogi, raztrgani, ve-
činoma otroci brez starišev, ali pravega
nadzorstva. Njih dom so ulice, clo pre-
nočujejo včasih na pragu kakega uredništva
lublinskih dnevnikov. Kadar pride med
njimi do prepira, se podé iz ulice v ulico,
valjajo se po sredi ceste, dokler jih ne
prepodi kak pometlač, zakaj „môž postave“
mesto nima. Če pa pride mimo avstrijski
vojak ali oficir, ki nas ljudje označujejo
na kratko z „avstrijaki“, ti taki pobalin
našteje vse mogoče nemške časopise po
imenu in te spremlja toliko časa, dokler
mu kaj ne odkupiš. Po nemško so se
naučili par besed in če ga vprašaš, ko-

liko stane n. pr. „Wiener Journal“, se ti
odreže: „Zwanzig groszen!“

Nekega zimskega večera — bilo je
že okolu najstarejši — grem po ulici proti
domu. Vlada je pravi severni mrz. Pod
nogami je škripalo, veter je bril, kakor
za stavo. Vse ulice so bile že prazne, le
naši prodajalci časopisov so tu in tam delali
kupčije — v zrak.

Iz stranske ulice se je prikazal mali
deček s kopo časopisov pod pazduho. Začel
mi je naštevati vsa mogoča imena poljskih,
nemških in clo ogrskih listov. Glas se mu
je tresel od mraza, izpod velikanske kučme
je bilo videti le oči in nos, a v njegove čevlje
bi se lahko skrtil kozak. Kupil sem nemški
časopis, ne sicer iz radovednosti po novicah,
ampak zato, ker se mi je fant smilil.

„A kje imaš mamo?“ sem ga vprašal
po poljsko.

„Wa zamku, prosze pana“, je od-
govoril in pogledal v tla kot da se sramuje.
Zamek je namreč starodavni grad v Lublinu.
Sedaj ga porablja za žensko kaznilnico.

„In oče?“

„V vojski, prosze pana.“

Vedel sem vse. Podaril sem dečku
še dve desetici in odhitel po ulici.

Premišljeval sem o žalostni usodi take
družine. Oče je na vojni „v ruskih“, doma
je pustil ženo in kopo otrok, ki trpé vso
revščino sedanjih hudih časov. Boda za-
pelje mater na prepovedana pota nepošte-
nosti; nekaj časa vstraja tako, potem jo
pa zasačijo in kaznen ne odide. Otroci pa
ostanejo sami, brez nadzorstva, razgubé
se po mestu in vsak si sam na kak način
poišče borni kosček kruha. Brez šole, brez
vzgoje rastejo. Velikokrat dobiš takega
smrkolina, ki ti morda sega komaj čez
kolena, s cigareto v ustih. O, poredni so,
poredni, pa še kako! Največ jih vstopi
k raznim uredništvom v službo za „pro-
dajalce časopisov“. Ta služba jim ne pri-
naša časti, pač pa si prislužijo vsaj par
krajcarjev, da jim ni treba ravno od gladu
umreti, kar se tako često dogaja med rev-
nimi v velikih mestih.

3. Židje in žargón.

Jezik, ki ga govoré med seboj poljski
židje, se imenuje „žargón“. To je nekaka
mešanica poljskih in nemških besed, vendar
prevladujejo nemške, ki so pa nekatere tako
grozno popačene, da jih pri najboljši volji
ni mogoče spraviti v sklad s kakim nem-
skim izrazom. Če poslušáš dva pristna

Žida, ki si dopovedujeta v svojem jeziku,
jih ne boš razumel, četudi si rojen Nemec.
Zavijanje je nekako podobno našemu do-
lenjskemu narečju slovenščine. Črke „r“
Židi ne morejo čisto izgovarjati in to dela
njih govorico še bolj nerazumljivo. Smešno
jih je gledati na ulici, ko stojé pred kako
kavarno v gručah po trije ali po več, glave
tiščé skupaj, brade kakor Abrahama, z ve-
ličastnimi nosovi, in tako klepetajo, če je
treba po cele ure. To pa je bilo za Rusov
silno strogo prepovedano, kakor so mi pri-
povedovali ljudje. Če je ruski kozak na
konju zapazil kje na ulici dva Žida v po-
govoru, je kar tebi nič meni nič skočil
tja in jih razgnal z gorjačo, ki jo nosi
vedno pri sebi. Rusi, posebno kozaki, sploh
ne morejo trpeti Židov, še veliko manj
kot Poljaki. To dokazuje dejstvo, da v
ruski vojski Židu ni dovoljeno postati
častnik in v času vojne so večinoma vse
Žide izgnali iz Rusije. — V Lublinu imajo
več svojih molilnic. Shajajo se pa tudi
včasih v kaki privatni hiši, kjer opravljajo
svoje molitve. Nekoč sem imel priliko
prisostvovati takemu obredu v hiši. Na
dolgi mizi goré tri sveče, pred vsako svečo
je postavljen kozarec čaja. Vsa družina
stoji pred mizo in vsak izmed njih je

v tenkih, dolgih trakcih raz do dva metra dolgih listov.

Ker tega trdnega veziva sedaj ni dobiti, nam kaže najbolj, da se poprimemo zopet izdelovanja lipovega ličja, ki daje mehko in trdno vezivo zlasti za trto.

V nekterih krajih Belokrajine, tako na pr. v občinah vzhodno od Črnomlja (Dobličje, Talčivrh itd.) je izdelovanje lipovega ličja za vežnjo trt itak še danes v navadi.

Zdaj, ko lipa ozeleni, se narežejo v gozdih do 1 m dolge lipove veje, raz katerih se lubad v kolikor mogoče širokih pasovih olupci. Če ni veja predebela, je najbolje, da se na eni strani lubad po dolgem razpara in se vsa v enem pasu sleče raz veje.

Nalupljene lubadove pasove zvežemo, a ne pretrdno, v največ 15 cm debele butarice, in te položimo v tekočo vodo, kjer jih primerno s kamni obtežimo ali pa na zabitih kolih pritrdimo, da jih ne more voda odnesti. Vsekako pa morajo biti butarice popolnoma pod vodo.

Tekom kakih 4 do 6 tednov (če je dlje, je bolje) se skorja odmoči in odpade od mehkega lubja in se da ličje od nje odtegniti.

V tenkih, približno pol centimetra širokih paskih posmujemo ličje raz lubja, ga zvežemo v za pest debele butarice, ga posušimo in ga potem lahko rabimo za vežnjo.

Zlasti se priporoča rabiti tako ličje za prvo vežnjo trt, dokler so poganjki še nežni in mehki, ker se takrat s slamo (škupo) še težko veže in se lahko veliko poganjkov odlomi. Lipovo ličje se drži, na suhem kraju spravljeno več let.

B. Skalický.

Gospodarstvo.

Predavanja o vinarstvu. G. vinarški nadzornik B. Skalický predava meseca majnika v sledečih krajih o zatiranju trtne plesnobe z novimi sredstvi: V nedeljo, dne 6. majnika v Semiču; v četrtek (praznik), dne 17. majnika zjutraj po prvi maši v St. Jerneju, popoldne ob 3. uri v Beli cerkvi; v nedeljo, dne 20. majnika po prvi maši v Tržišču pri Mokronogu, na binkoštni ponedeljek, dne 28. majnika po prvi maši v Sv. Križu pri Kostanjevici. — Ker je radi pomanjkanja žvepla, raba novih sredstev zoper nevarno trtno plesnobo jako važna, je želeli, da se vinogradniki predavanj v obilnem številu udeležujejo.

Pridobivajte nam novih naročnikov na „Dol. Novice“!

ogrnen v nalašč v ta namen narejeno pisano haljo. Na čelu pa imajo privezano nekako malo škatljo, na kateri stoji v hebrejščini napisanih deset božjih zapovedi. Najstarejši ud družine, navadno oče, čita iz hebrejske knjige naprej, ostali mu odgovarjajo. Ko je vse to končano, pogase sveče, čaj pa vlijejo v en kozarec skupaj. Vsak izmed navzočih spiže požirek tega čaja. Potem odlože halje in se umijejo v čisti vodi. Sedaj še-le se začne prava gostija, pri kateri ne poznajo zmernosti. Zato je nastal med Poljaki pregovor, ki velja objestnim ljudem, namreč: „Streže si tako, kakor Žid na šabas. Pomen opisane obreda pa nikakor nisem mogel izvedeti; pravili so, da je to njih skrivnost. Šabas (sobota) se začne v petek po solnčnem zahodu in se konča v soboto ob istem času. Ta svoj praznik praznujejo verni Židi zelo strogo, niti cigaret jim ni dovoljeno kaditi na ta dan!

Tudi o rabinih (židovski duhovnik) živi med Poljaki zelo slabo mnenje. Govoril sem z gospodično, ki mi je pripovedovala, da na poti v šolo srečati rabina, je bila največja nesreča za vsako učenko, ker tisti dan je gotovo „padla dvojka“.

(Dalje sledi.)

Vojni mož v Novem mestu.

Povodom visokega rojstnega dneva naše presvitle vladarice Cite bo v nedeljo 13. majnika ob 11. uri popoldne pred mestno hišo v Novem mestu slovesno odkritje vojnega moža in zabijanje žeblice ob navzočnosti g. dež. predsednika grofa Attems in njegove gospe soproge. Čisti dohodek je namenjen kranjskemu deželnemu društvu za vdove in sirote v vojski padlih vojakov.

V ta namen se je zbralo v soboto 5. maja ob 4. uri popoldne v mestni dvorani v Novem mestu na povabilo mil. g. prošta dr. Seb. Elbert nekaj gospodov na posvetovanje. Navzoči so bili tudi g. vladni svetnik baron Rechbach, g. major Sprengel in g. župan Rosmann. Izvolil se je pripravljalni slavnostni odbor, ki prevzame vso tozadevno oskrbo in izpeljavo, in sicer: g. Adolf Pauser, predsednik; gospodje Jos. Bergmann, Jos. Ogoreutz, Jos. Kobe in Urb. Horvat, odborniki.

Pri tej izvanredni slovesnosti bode govoril v slovenskem in nemškem jeziku mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Pri prihodu pa pozdravi g. župan Rosmann g. deželnega predsednika grofa Attems. Na sporedu bo najprvo domoljubna pesem: A. Nedved, Domovje moje, Avstrija, pod vodstvom g. Ig. Hladnika. Po odpetju cesarske himne sledi govor g. deželnega predsednika grofa Attems. Nato se takoj prične z zabijanjem žeblice v vojnega moža; žeblici bodo po 10 K, 5 K in 1 krono, ter po 20 vin., in za šolsko mladino po 10 vin. komad. Pri zabijanju žeblice se naj govori kakšen patriotski rek, kakor: „Za vero, dom, cesarja!“ ali: „Zmaga Avstriji!“ ali: „Mir ljudem na zemlji!“ ali: „Slava polku Cesarjevič!“ itd.

Vsi p. n. meščani se pa prav vljudno prosijo, da razobesijo v nedeljo zastave ter ovenčajo in okinčajo z zelenjem in cveticami svoje hiše in posebno okna. Vsak naj pokaže svoje spoštovanje do vojnega praznika in do visokega gosta, g. deželnega predsednika grofa Attems.

Nadalje se lepo prosijo vsi trgovci, da blagovolé ob 11. uri dop. prodajalne zapreti, da se lahko tudi uslužbenci neovirano udeležé patriotskega zgodovinskega praznika. Pričetek slavnosti je ob četr 12. uri.

Na to velepomembno in dinastično slavlje vabi kar najprisrčnejše vse p. n. prebivalce iz Novega mesta ter bližnje in daljne okolice k prav mnogobrojni udeležbi pripravljalni slavnostni odbor.

Spomin na vojne zvonove.

XL

Župnija **Preloka** (Belokrajina). — Naša župnija je skoro najmanjša na Belokranjskem, a vendar je dala pet zvonov za vojsko. Župna cerkev, ki jih je imela pet, je dala dne 19. decembra 1916 tri, a sv. Anton na Ziljah dva zvona. — Pri župni cerkvi sv. Trojice je vojska vzela veliki zvon, ki je tehtal 1039 kg, pel glas „dis“, nosil dve podobi: svetega Nikolaja, ter eno Matere Božje z detetom Jezusom v naročju. Vratni nadevek je imel lepo ornamentiran. Naročili so ga bili preloški Amerikanci v letu 1893. Vlit ga je Albert Samassa. Bil je eden največjih zvonov med sosedi, imel močen in prijeten glas. Za njim je bilo nam najbolj težko. Z njim je odrinil tudi penzionist, četrti bratec. Bil je namreč že več let počen in neraben. Teža mu je bila 125 kg. Podobi je nosil dve: Križ in sv. Jožefa. Za njim nam ravno ni žal. Vlit je bil l. 1857 v Ljubljani pod Ant. Samassa. Njima se je pridružil tudi najmanjši, komaj 50 kg težki zvon. V tiho v mrtvašnici je premišljeval svoja mlada leta. Bil je gotovo silno star. Letnice ni nosil nobene, pač pa napis, posebne črke, katerih sploh ni bilo mogoče potuhtati. Večkrat so ga že

fotografirali in popisali. Bog vé, kod je preživel svojo mladost. Težko, da bi ga prelili, ampak bo skoro gotovo kot do sedaj še nadalje premišljeval v kakem muzeju svoje doživljaje. — Sveti Anton na Ziljah je imel tri zvonove. Malo se je branil jih dati za kanone, ker so mu lepo prepevali v slavo in čast. „Fis, a, d“, dober tercet! A vendar se je vdal. Oddal je velikega in srednjega. Veliki je tehtal 752,5 kg ter nosil podobo Kristusa na križu z Materjo Božjo in sv. Janezom ob strani. Med tremi brati, dasi po postavi največji, je bil po letih najmlajši. Zagledal je luč sveta l. 1891 pri Albertu Samassa v Ljubljani. Njegov za pet let starejši srednji brat se ni mogel ločiti od njega. Tehtal je 408 kg, pel najrajši „a“ glas. Šla sta skupaj za dom med bojni grom. Nosil je isto podobo kot njegov bojni tovariš. Našitke na vratu pri „bonduri“ je imel malo drugačne od bratovih. Ostal je najmanjši bratec sam, ki ga pa morda ni strah, saj po letih daleč prekaša odišla brata.

Franjo Neubauer:

Po dežju.

Sinoči je sklical oblačke večer vse tople od južnih strani, prijadrali so čez nebesni obok in zbrali se vsi do noči.

Seboj so prinesli vodice gorké in vsak jo na travnik je vlij, poročil je hostico bukovo ž njo, in plodne je njive pojil.

Ko jutro je vstalo, je gozd zelenel, cvetela, duhtela je seč, pozdravljalo kukanje mladi je dan, in sto mu želelo je sreč.

Ratarju žarelo je skrbno oko, ko travice gledal je rast, ob žitnih je bilkah, hitečih na plan, srce mu napajala slast.

* *

Dopisi.

Iz vojaške službe piše nadporočnik g. inženir Albert Vedernjak, strokovni učitelj na Grmu, svoji gospej soprogi sledeče vrstice:

„Kakor veš, sem sedaj postal setveni vodja (Anbauleiter) našega odseka. Hoteli so me napraviti provijantnim častnikom, kateri pa nimajo dosti stika s kmetijstvom. Izbral sem si toraj raje sedanje mesto, kjer lahko spet delujem v korist in prospeh našega kmetijstva. Po kratkem oddihu v Toplicah na Dolenjskem, ki mi ga je dovolilo armadno poveljstvo, sem se prav rad lotil sedanjega dela, ki je v tukajšnjih razmerah zelo zanimivo. Voditi in nadzorovati imam spomladno obdelovanje in setev pri vojakihi in civilnem prebivalstvu, katero je po večini ostalo doma na svoji rodni zemlji.

Domačini-Slovenci so zelo pridni, delavni ljudje. Starčki, žene, dekleta in otroci delajo marljivo od ranega jutra do poznega večera v potu svojega obraza. Seveda jim grem z vojaškimi delavnimi močmi mnogo na roko, tako da bodo v kratkem imeli, kolikor dopušča vreme in lega, vse pognojeno in obdelano. Zelo zanimivo je pa delo pri vojakihi. Vsak pododdelek ima obdelovati približno 1200 m² z zelenjavo in krompirjem, in sicer tik za fronto. Razven tega imam pa še v lastni režiji obdelati svojih 20 oralov na prostranem polju, kamor sovražnik prav dobro vidi. Prisiljeni smo radi tega, delati: ali samo po noči ali pa ob prav meglenih dnevih.

Pri vsem tem pa prav pridno orjemo in sejemo, tako da upam končati spomladna dela sredi majnika. Sadimo krompir, zelenjavo in nekoliko žita. Razvažanje gnoja, oskrba semena in njih razdelitev je moja

skrb, kar ni tako lahko v sedanjih razmerah. Moj setveni okraj, ki je zelo obsežen, sem razdelil v več odsekov, kjer deluje po mojih navodilih osem častnikov in precejšnje število moštva — sami kmetovalci in vrtnarji. Če Bog da, in nam bode vreme naklonjeno, upam doseči na od vojaštva samega obdelanih zemljiščih (približno 50 oralov) prav lepe uspehe.

Jaz sam sem večinoma zunaj pri delih, kjer obiskujem kolikor je po dnevu mogoče na svojem konjičku, svoje vojake kmetovalce. Za me, kakor tudi za vojake je vse prav podučno; priliko imam opazovati kmetovalce raznih kronovin in njih delo primerjati z delom domačinov. Mnogo poduka je še treba med nami, in dal Bog, da bi kmalu zopet lahko deloval kot domačin med ljudstvom, med katerim sem vzrastel, katerega dušo poznam bolj kot marsikateri tujec, katerih nam ne manjka tudi pri nas. V kratkem bodem imel več časa, in napisati hočem par člankov ter svoje izkušnje na polju kmetijstva, ki sem si jih pridobil sedaj med vojno.“

Iz Smolinje vasi. Gospod urednik!

Upamo, da nam ne boste odrekli teh par vrstic, ki Vam jih pošiljamo iz Smolinje vasi. Po redkoma se oglasimo, pa sedaj malo več. Sporočamo vsem znancem, da so odpeljali naša dva zvonova, velicega in srednjega, mali pa je ostal in se sedaj žalostno oglaš, ker mu je dolg čas samemu biti v zvoniku. Malo časa so nam peli, komaj dobrih 16 let. Dobili smo jih v začetku meseca novembra leta 1900. Bili smo prav veseli, ko smo jih zagledali. Z veliko slovesnostjo smo jih sprejeli; lepo smo jih ozalšali z vencí in slavoloki. Veliko veselje je bilo ob slovesnosti, ko so jih premili g. prošt dr. Seb. Elbert blagoslovili. Z radostjo smo jih poslušali, ko so nam tako lepo pritrkavali.

Dne 12. marca l. 1917 se nam je utrnila solza, ko so peli sebi zadnjo turo popoldne. Popoldne pa so jih vrgli že iz zvonika. Potem smo jih ozalšali z zelenim vencem in črnimi zastavami. Veliki zvon je tehtal 884 kg. Napis: V nebesa vzeti slavo donim. Podobe je imel tri: Marijino vnebovzetje, sv. Vida in sv. Antona. Srednji zvon je tehtal 574 kg. Napis: Srce Jezusovo zmaguj in kraljuj! Podobi je imel dve: Srce Jezusovo in sv. Janeza. Bila sta lepo ozalšana z grozdom in pšeničnim klasom. Drugi zvon kliče: Srce Jezusovo, zmaguj in kraljuj! O, da bi res zmagalo in prineslo nam slavo in zaželjeni skorajšnji mir!

Vi zvonovi pa pohitite tja na bojno polje in pozdravite vse naše fante in može. Pozdravimo pa tudi me Dolenjke vse fante in može, ki ste na bojnem polju, in ki služite cesarju. Anica Zagore, Neža Kavšek in Marija Nagelj, vse iz Smolinje vasi. — Na svidenje!

Iz Brusnic. Dne 1. maja je umrla na Ratežu Ana Štefane, gotovo najstarejša oseba ne samo v Brusnicah, temuč v celem novomeškem okraju. Samo dve leti in 88 dni je manjkalo, da ni dosegla številke 100 let. Bila je dobra gospodinja. S svojim drugim možem Miškotom, rojenem na Hrovatskem pri Severinu, sta spravila s pridnostjo in varčnostjo lepo premoženje skupaj, katero sta zapustila svojemu edinemu sinu Francetu, bivšemu brusniškemu županu. Sploh pa letos smrt starim ljudem ne prizanaša in jih prav pridno pobira. Misli si: V vojski umirajo mladi ljudje, doma pa stare kosim. Vsem pa v vojski in doma padlim daj Bog blaženi mir!

Iz Adlešič. 5. maja. Zopet je bil odlikovan eden naših vojakov v vojski, in sicer Miha Husič, posestnik iz Purge, h. št. 10. Dobil je že v drugič bronasto hrabrostno svetinjo. — Število naročnikov „Dol. Novic“ se je pri nas letos že podvojilo. Ljudje jih naročajo, ker beró v njih letos različne novice iz Belokrajine in iz domače župnije, kar najraje beró. Tako je bil o veliki noči doma mož-vojak in je

bral v „Dol. Novicah“, katere si je bil naročil njegov sin, različne domače novice, kar mu je tako dopadlo, da si je precej naročil „Novice“ v vojsko, da jih bo dobival po vojni pošti na bojišče, češ, iz njih bom izvedel vse domače novice. — Drugi je zopet naročil „Novice“ o priliki sv. birme svojemu birmancu za birmanski dar. — Tretji je bral pri sosedu v „Novicah“, kako so lovili v Belikrajini lisico in druge domače novosti, pa si je precej tudi sam naročil list. — Četrtemu, ki biva že veliko let v Kranju, poslali smo „Dolenjske Novice“ na ogled. In ko je bral v njih toliko novic iz svoje rojstne župnije, si je tudi precej naročil list. Upamo pa, da pridobimo še kaj novih naročnikov.

VI. vojno posojilo.

Šesto avstrijsko vojno posojilo se je že predložilo v podpisovanje. Rok za podpisovanje je določen za čas od 10. majnika do 8. junija 1917 in je tedaj jáko kratek. — Vsi torej takoj na delo za podpisovanje VI. avstrijskega vojnega posojila! Uradniki, meščani, trgovci, obrtniki, kmetovalci, poslušajte glas domovine! Naša sveta dolžnost je, da se radovolje odzovemo njenemu klicu in ji damo, kar zahteva od nas. Brez odlašanja hitimo in podpišimo šesto vojno posojilo! Preskrbimo našo hrabro armado z vsem, kar potrebuje in uverjeni bodimo, da nam bo izvojevala sijajno zmago in zagotovila časten in trajen mir!

Cesar in šesto vojno posojilo. Cesar je finančnemu ministru dr. pl. Spitzmüllerju poslal naslednjo brzojavko: Vzel sem na znanje Vaše poročilo o pripravah za 6. vojno posojilo. Hvaležno se spominjajoč izrednih zaslug, katere so si vsi sloji posesti pridobili pri dosedanjih vojnih posojilih, pričakujem, da bosta avstrijski kapital in veliki krog hranilcev v sedanji za srečen konec vojne posebno važni dobi vnovič pokazala, da je naša finančna sila nezlomljiva in odločnost neupogljiva. Jaz sam podpišem 12 milijonov 6. avstrijskega vojnega posojila. Karol.

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Kakor se 4. t. m. uradno poroča, vrše se na celi bojni črti običajni boji s topovi in minami. Sovražnik je pri Gorici poizkusil napad s plinom, kateri se je pa na hrabrosti naših čet in ker so bila obrambna sredstva dobra, izjalovil. Izgub nišmo imeli. 3. t. m. so sestrelili naši letalci nad Kraško planoto tri, pri Bovcu pa eno sovražno letalo v zračnem boju. 6. maja se pa poroča, da se je ponoči pri Gorici našim poizvedovalnim četam posrečilo, vdreti v sovražni jarek in ujeti posadko: enega častnika in 40 mož. 3. maja zvečer zažgala so naša letala večji del tabora pri Zagraju. Se eno uro po izvedenem napadu se je iz Trsta videl požar. Sovražni letalci, ki so se pojavili v prostoru pri Trstu, niso dosegli nobenega uspeha. 4. maja so nekatera naša morska letala uspešno napadla kolodvorske naprave pri Pescara, Castellamare in Ortona na italijanski vzhodni obali, kakor tudi vodne naprave pri reki Pescara pri Piano d'Orte ter se vrnila nepoškodovana. — Iz Lugana se poroča o velikanskih izgredih v Lombardiji in Sardiniji in o razburjenju v Kalabriji, ki so nastali zaradi pomanjkanja živil. — Polkovnik Stegemann piše v „Bund-u“ 8. maja, da se mora računati z nadaljevanjem angleško in francoske ofenzive, katera se v bližnjih dneh lahko izpopolni z italijansko ofenzivo, ker je vreme za to ugodno in v italijanskem glavnem stanu upajo na odhod sovražnih čet. Bojevanje na italijanski fronti ni oživel samo pri Gorici, Tolmini in Boveu, marveč tudi med Adizo, Brento in severovzhodno od Gardskega jezera.

Rusko bojišče. — Na tem bojišču se vrše manjši spopadi čet ter od časa do časa hujše streljanje s topovi, kajti za večja podjetja Rusi vsled zmed v notranjosti Rusije

pač niso pripravljeni. „Extrabladet“ javlja 5. t. m. iz Kopenhagena, da so tuji v Petrogradu čedaše bolj vznemirjeni. Povodom razvoja, ki ga stvari v ruskem glavnem mestu v naglici zavzemajo, izginila je vsaka pokorščina in celo stanje je skoro podobno anarhiji. Poseben strah vlada med angleškimi krogi vsled očitnega sovraštva, katerega goje v večih krogih napram Angležem. Pričuje se neljuba presenečenja. Angleško poslanstvo je skrbno zastraženo. Kerensky se je osebno v Carskojem selu prepričal, so li varnostne odredbe proti morebitnem ubegu cesarske dvojice zadostne, kajti od gotove strani se je stavil predlog, naj se car in carica prepečeta v Peter-Pavlovo trdnjavo. A, ko je vlada hotela to izvesti, bila je straža užaljena in se je temu protivila. Ni povoda, izrazili so se vojaki, nas sumničiti, da ne bi najvišjega Romanova zadostno stražili.

Zahodno bojišče. — Četrta bitka pri Arrasu je, kakor poroča Wolffov urad iz Berolina 7. t. m., končana. Donesla ni Angležem kljub temu, da so na 30 km dolgi bojni črti nagromadili velikanske množice bojnikov in vojnega materiala, nič drugega, kot porušeno vas Fresnoy severno Scarpe. Poraz, ki so ga tu doživeli Angleži in pri katerem so imeli nebroj mrtvih in ranjencev, je najhujši udarec zanje v tej vojski. — Francozi poraz dne 5. maja ob Aisni, pa je po dopolnilnih poročilih veliko večji, kakor se je s prva sodilo. Francozi so po hudi topniški predpripravi, katera dosedaj ni imela enake, proti višinam Chemin-des-Dames v prvi črti vpostavili nad 15 divizij ter bili vsled grozovitih izgub prisiljeni, čedaje več rezerv pošiljati v boj, katere so z vseh drugih delov bojne črte privedli. 200.000 mož broječa armada imela je namen, izvesti odločen udarec. Najtežje izgube in neznatni krajevni uspehi so bili plačilo najhujših naporov, h katerim je Francija uporabila vse razpoložljive moči. Dopoldne 6. maja nastal je odmor. Se-le v teku dneva postal je francoski ogenj zopet močnejši in pričeli so se čedaje hujši boji. Na vzhodnem krilu bojne črte bili so se zelo hudo od dopoldne do pozno v noč okoli Winterberga. Ob 6. uri popoldne vzele so nemške čete z naskokom zopet svoje izgubljene jarke ter jih držale kljub šestim hujšim napadom Francozov, kateri so imeli tu izvanredno težke izgube in poleg tega so se morali še umakniti na južno pobočje. Proti večeru zbrali so Francozi še enkrat vse razpoložljive čete in rezerve, da zopet z vso silo na 18 km široki črti Sancy-Ailles prodirajo, toda tudi ta napor se je zrušil v nemškem zapiralnem in v ognju strojníc ter v boju mož z možem. Boji 5. in 6. maja bili so najhujši in za sovražnika najkrvavejši vseh dosedanjih francoskih ofenziv. Šteli se bodo na veke mej najslavnejše dni prestolonaslednikove armade ob Aisni in v Champagni.

Balkansko bojišče. — Berlin, 8. maja. Veliki glavni stan: Avstrijci in Turki so krvavo odbili med Ohridskim in Prespa jezerom sovražne sunke. V ovinku Črne je sovražnik včeraj kakor smo pričakovali, po dvanedveni močni pripravi s topovi napadel na 8 km široki bojni črti. Zavezniki: Nemci in Bolgari so se odlično držali in sovražnika odbili. Ista usoda je zadela danes zjutraj Francoze, Ruse in Italijane, ki so bili danes zjutraj zopet napadli.

Na morju. — Wolffov urad javlja dne 6. maja iz Berolina: Po dosedaj došlih poročilih o uspehih naše zapiralne vojne v mesecu aprilu znašajo z dnem 6. maja izgube na potopljenih ladjah nad en milijon ton.

Domače in tuje novice.

God (27. aprila) in rojstni dan (9. maja) presvite cesarice Cite je obhajala novomeška gimnazija s slovesno sv. mašo v frančiškanski cerkvi ob pol 8. uri. Službe božje se je udeležila tudi deška ljudska šola. Po maši se je pela cesarska pesem.

Konferenca Sod. Ss. Cordis Jesu za novomeško dekanijo se viši dne 24. t. m. v Šmarjeti. Gg., ki pridejo na konferenco, naj sporoče ondotnemu župnemu uradu.

Pri mirovni pobožnosti prvo nedeljo meseca majnika je novomeška deklinška Marijina kongregacija nabrala 55 K 5 h za vdove in sirote kranjskih, padlih vojakov. Bog plačaj!

Praznik sv. Florjana je obhajalo novomeško prostovoljno gasilno društvo v nedeljo 6. maja s službo božjo v tukajšnji frančiškanski cerkvi ob 8. uri.

40 letnico svojega zvestega delovanja v državni službi je praznoval 3. maja v Ljubljani c. kr. davčni nadupravitelj gosp. Maks Liffeg. Še na mnoga leta!

G. Franc Kenda, trgovec in hišni posestnik v Novem mestu, je v torek, dne 8. majnika ob pol 9. uri zvečer za vedno zaspal v 39. letu svoje dōbe, previden s sv. zakramenti, po daljšem bolehanju. Rajni je bil splošno priljubljena oseba in vedno veselega in odkritosrčnega značaja. Da je bil zares spoštovan, je pričal njegov lep pogreb, ki se je vršil v četrtek 10. maja ob 6. uri popoldne ob veliki udeležbi občinstva iz vseh stanov. Bodi blagemu Francelju ohranjen trajen spomin!

Umrla je v Šmihelu pri Novem mestu gospa Marija Göderer, dne 3. majnika v visoki starosti 94 let, po dolgem bolehanju in previdena s svetimi zakramenti. Pogreb je bil v soboto, 5. majnika ob pol 5. uri popoldne. Zapustila je hčer, gospo Ivano Srimšek, posestnico, več vnukov in pravnukov. Rajna je bila ves čas svojega dolgega življenja vzgledna krščanska žena in mati. Pridna in delavna ni pozabila na dobro vzgojo otrok. Zanimivo je vedeti, da blaga rajnica ni skozi 50 let živela mesa na velikonočni praznik. Zaobljubila se je, ko je bil njen rajni soprog močno bolan in te obljube se je vestno držala, ko je njen soprog že dolgo počival v hladni zemlji. Pač lep dokaz odločnega značaja. Bog ji daj večni mir in pokoj!

Zborovanje Slomškove zveze za novomeški okraj se je vršilo v četrtek, dne 3. maja ob obilni udeležbi. Daljše poročilo sledi v prihodnji številki.

Laskavo pismo zahvalo je prejela gpđ. Ervina Rōpas od nadom. batal. poveljstva ces. in kr. pešpolka „Cesarjevič“ št. 17 iz Judenburga z dne 21. aprila za koračnico za klavir: „Živel naš pešpolk Cesarjevič!“ Skladateljica je namreč poklonila svoje delo omenjenemu polku. Nemško pismo se glasi po slovensko: „... Nadomestno batal. poveljstvo je radostno sprejelo Vašo koračnico, ki ste jo posvetili pešpolku „Cesarjevič“ št. 17 ter Vam izrekam za to počastenje v imenu polka pristrčno zahvalo. Pri nekem današnjem koncertu tukaj se bode izvajala Vaša koračnica pred večjo množico občinstva in se že naprej veselimo pohvalnega priznanja, s katerim bode sprejeta Vaša živahna koračnica pri udeležencih koncerta. Batal. poveljstvo bode tudi dalo v kratkem to koračnico uglasbiti ter jo pošlje polku na vojno polje, da jo bode igrala cela vojaška godba ter ž njo naše tovariše na fronti razveseljevala in navduševala. Kako zelo ponosen je vsak vojak na čast, ki je došla temu polku, da je Njihova c. in kr. Visokost cesarjevič njegov imetnik, ravno tako se veseli vsak, da je našlo to visoko odlikovanje v širših krogih priznanje in spoštovanje. Poklonitev Vaše skladbe je nam dokaz takšnega priznanja, kar bode obenem gotovo za vsacega vojaka tega polka močno bodrilo k nadaljnjim, junaškim činom za cesarja in državo. Poveljstvo prosi še enkrat, blagovolite sprejeti te vrstice začasno (einstweilen) kot izraz naše hvaležnosti. Polkovnik Weingraber l. r.“ — K temu omenimo, da je bila pri omenjenem koncertu ta koračnica na prvem mestu izmed 15. točk na tiskanem sporedu ter izvajanje s splošnim navdušenjem sprejeto. Ta pohvala od najvišjega mesta je dovolj časten dokaz, da je skladba vseskozi dovršeno delo in vsega priporočila vredno. Dobiva se v knjigarnah v Novem mestu in pri gospodični Ervini Rōpas v Kandiji.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico imela je v mesecu aprilu de-narnega prometa K 188.135.63. Vložilo je 72 strank K 87.887.43, a dvignilo 94 strank K 29.178.42. Posodilo se je 4 strankam K 4600.

Razprava proti dr. Frideriku Adlerju, morilecu ministrskega predsednika grofa Stürgba, se je določila na 18. in 19. maja na Dunaju. Medicinska fakulteta proglašala dr. Adlerja za duševno normalnega.

Potres v Brežicah in po Dolenjskem se še vedno ponavlja v močnejših in rahlejših sunkih mladane vsak dan.

Grozna nesreča. Petnajst letni Anton Štangel, posestnikov sin iz Jame, župnija Šmihel, se je igral z dinamično toko. Hotel je dognati iz česa obstoji njeno razstrelivo. Med tem se mu je pa toka v roki razletela, mu odtrgala tri prste leve roke in ga oslepila na obeh očesih. Zakaj roditelji ne pazijo, da se toliko otrok ponesreči z razstrelivom?

Svarilo! V zadnjem času so se ponovno pripetile smrtne nezgode, ker so se otroci igrali z ročnimi granatami, katere so našli in ki so se pri igranju razpočile. Ker se kljub največji previdnosti, katero posveča temu predmetu vojaščina, ne more preprečiti, da obleže neopaženo posamezne granate, patrone pušk ali predmeti za razsvetljavo in jih dobe v roko nepoklicani, se občinstvo znova opozarja na veliko nevarnost, ki je v zvezi z neprevidnim ravnanjem s takimi predmeti; vsakdo se pozivlja, da take predmete pusti ležati na lici mesta, kjer so se našli ter to takoj naznani najbližji (orožniški, policijski) postaji ali pa vojaški oblasti.

Birmancev je imela župnija Radovica letos ravno toliko, kakor l. 1911, namreč 133 in sicer: leta 1911 dečkov 70, deklic 63; letos pa dečkov 60 in deklic 73.

Nove pisemske znamke. S podobo cesarja Franca Jožefa okrašene pisemske, znamke po 15, 20, 25 in 30 vin. bodo odpravili iz prometa in jih nadomestili z znamkami s podobo cesarja Karola. Nove znamke kažejo cesarja bolj v profilu, razkritega, v doprni podobi v maršalski uniformi. Dosedanje znamke od 15 do 30 vinarjev, kakor tudi poštne dopisnice od 8 vinarjev, obdržé svojo vrednost do konca oktobra 1917 ter se morejo tekom novembra 1917 brezplačno zamenjati z drugimi poštными vrednostmi.

Kdo bo kupil slepcu harmoniko? „Slovenec“ piše: „V Gradcu v Odilien-Blindenanstalt životarijo — res samo životarijo — oni nesrečnejši, ki jih celo mrtvi pomilujejo. — Slepi vojaki žive tu, večinoma nemški; med njimi je pa tudi dvanajst Slovencev. Tem zadnjim lajšajo usodo slovenske usmiljenke, ki jih uče pisati, brati i. dr. — Ti slepi rojaki bridko tožijo, da so zapuščeni in da se jih nikdo ne spomni. Medtem, ko dobivajo nemški slepci vedno obiske in darove svojih rojakov, Slovenci niti slovenskih knjig nimajo, da bi jih jim čitale usmiljenke. — Pozabljeni, v bridkosti zapuščeni. — Neki oslepel vojak iz Škofje Loke bi rad imel harmoniko. Pravi, da bi potem kar pozabil, da je slep. Že dolgo časa prosi neko slov. usmiljenko, naj mu jo kupi. — Pa taka harmonika stane 160 kron. Kdo mu jo bo kupil? — Kdo bo poslal ubogim rojakom slovenskih knjig, da jim bodo z njimi krajšale usmiljenke brezkončno noč? — Slovenci! Kolikokrat gre kdo v Gradec. — Spomnite se pri tej priliki najnesrečnejših med najnesrečnejšimi in dajte jim zavest, da niso pozabljeni. — Nabirajte darove za harmoniko in druga razvedrila bednim, slepim bratom. — Darove sprejema sestra Klara Verhunc, Odilien-Blinden-Anstalt, Gradec 130—134.“

Uredništvo „Dol. Novic“ je pripravljeno, morebitne darove tukajšnjih dobrotnikov tudi sprejemati ter svojčas svoto odposlati omenjeni č. sestri Klari. Darovatelji se bodo objavili v tem listu. Prosimo tedaj vljudno, blagovolite se oglasiti v obilnem številu s prav izdatnimi prispevki v tolažbo in razvedrilo vbogih slepih! Kar bode denarja več, se bodo nakupile knjige. Tudi knjige lahko odda pri našem uredništvu, kedor bi jih imel kaj odveč in ima dobro, usmiljeno srce do naših slovenskih vojnih slepih v Gradcu. — Opozarjamo tozadevno tudi na naš dopis iz Gradca v 5. številki „Dol. Novic“.

Hišno opravo z zraven spadajočim perilom za dve ali tri sobe, se želi vzeti v najem v Novem mestu. Ponudbe naj se vpošljejo na upravnništvo „Dol. Novic“.

Kakšno zimo smo imeli letos v Belikrajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šušelj.

(Konec.)

Sploh smo imeli letošnjo zimo v Belikrajini izredno veliko snega, dosti več, kakor drugod po Kranjskem ali Štajarskem, kakor so pravili tujci in vojaki, ki so prihajali domu na dopust. Februarja se je čutil pri nas vojak, ki je prišel z Notranjskega, našemu snegu, češ, da ga je okoli Postojne dosti dosti manj. 1. marca prišel je na dopust naš vojak iz Bednja, ki je mislil, da bo doma kaj delal na polju. Povedal je, da po Spodnjem Štajarskem orjejo in sejejo, a pri nas je našel snega do kolena. 2. marca pa je bilo pri nas zopet 11 vojakov, ki so prišli z Gorenjskega. In ti so trdili, da je okoli Kranja in Kamnika, pa tudi okoli Ljubljane, prav malo snega, ko ga je bilo pri nas še tako obilo. Koliko snega smo imeli še v začetku marca, nam spričuje tudi to, da je podrl sneg 1. marca po noči, ko se je rušil s strehe, ves zidan dimnik na naši novi šoli v Adlešičih. Pobral je ves dimnik, kakor bi ga odrezal, tudi pločevino pod dimnikom in več opek in je zlomil nekaj letov. Človeku se zdi skoraj nemogoče, da bi kaj takega res sneg storil, ko vidi kup opeke in štiriočrat nastavek iz betona, ki je bil na vrhu dimnika, pred šolo še danes. Pa vsaj ga je bilo po strehah skoraj do enega metra na debelo! Zaradi obilnega snega tudi v tem mesecu ljudje niso mogli nič delati na polju, le po vinogradih so nekateri rezali, teh je bilo pa prav malo, četudi po snegu in blatu. Do zadnjega marca ni še skoraj nikdo oral ali kaj sejal. Nekateri so tudi še-le zadnjih par dni marca gnojili po vinogradih, ker prej ni bilo mogoče vso zimo.

Letošnjo hudo in dolgotrajno zimo je bilo ljudem posebno hudo tudi še za krmo, katere so dobili lani vsled strašne suše tako malo, otave pa skoraj nič. Zato so tolkli po nekaterih hišah klasunce ali turšične šture in te osoljene polagali živini. Neka žena iz Gorenjca pa, ki ji je pošla krma, je razkrila najprvo svinjak in izpolagala slamo kravi, potem pa še štalo, da ji ni krava poginila od lakote, ker krme ni mogla nikjer dobiti. Sneg je polomil tudi nekaj drevja po hostah in sadnega. Še več škode pa je naredil po vinogradih, kjer je polomil obilo trt. Pa tudi zajci so napravili letošnjo zimo veliko škode po sadnih vrtilih in drugod, ker so oglodali mlado sadno drevje in ga obilo uničili. Tudi po vinogradih, ki so bližje host, so naredili precej škode, ker so obrali oka na trtah. Vsled prehude zime je poginilo v naši župniji tudi več prascev, ovac in eno tele, ker imajo ljudje bolj slabe svinjake in hleve. Več breglih svinj pa je vsled hude zime zvrгло, da bo letos pri nas prav malo mladih svinj. Vsled hude zime povežili so pri nas tudi orehi. — Ker smo imeli letos tako hudo zimo in toliko snega, ni čudno, če so se letos čez več let zopet enkrat oglasili v Belikrajini volkovi, kakor smo brali v „Slovenecu“ št. 50. z dne 2. marca, ki so napadli, trije po številu, 24. februarja po noči na česti od Črnomlja proti Mavrlu voznika I. Agniča, ki jim je pa vendar srečno ušel.

Razvedrilo.

Drag zdravnik. Tujec: „Povejte, ali je vaš zdravnik tudi drag?“ — Sluga: To je, da! Če le z rameni zmigne, stane dvajset kron!“

Dva pastirja. Župnik pastirčku, ki dva prašiča pase: „No, Jakec, koliko pa služiš na leto?“ — Jakec: „Deset kron.“ — Župnik: „Na, tu imaš štiri krone, da boš laglej čevlje kupil, ker si bos; jaz sem namreč tudi pastir, samo več služim, kakor ti.“ — Jakec: „Koliko pa dobite na leto?“ — Župnik: „Tri tisoč kron.“ — Jakec: „O joj! potlej morate pa silno dosti prašičev imeti!“

Prijetno iznenadenje. „Danes se mi je sanjalo, da sem oženjen. Lahko si mislite moje veselje, ko sem se izbudil in videl, da sem še samec!“

Dobra in kratka napitnica. „Ženě zmanjšujejo našo žalost, podvojé naše veselje in potrojé naše izdatke — Bog jih živi!“

Med preroki.

Mar mi je bilo, da bom zašel kdaj med preroke. Celo takrat, kadar so se mi preganjale po glavi najbolj razborite misli, se ni prikradlo vmes upanje, da bom živel med ljudmi, ki znajo prerokovati. In vendar sem se znašel nepričakovano med njimi, in kar je posebno zanimivo, celo med vojnimi preroki.

Sedeli smo v železniškem vozu. Pisana družba: zamišljeni tujec, klepetave ženske, gospice s smehom na rožnatih licih, živi otroci, vmes pa par kmečkih očancev, trdih korenin, izkušenih in modrih, zares moč v polnem pomenu besede.

Spočetka je prevladoval trd molk. Marsikomu se je bralo na ustnicah, da mu teži jezik lahkokrila beseda, na dan priti z njo pa le ni upal. Toda to dušečo meglo mučnega molka je imelo kmalu razgnati gorko pomladansko solnce kmečke zgovornosti.

V voz stopi gospodična, oblečena vojnemu času primerno, z modro konduktersko kapo na glavi, usnjato torbo na ramah in ščipalne klešče držeč in vrteč po rokah.

„Karte prosim,“ ukaže z običajnim sprevodniškim glasom, jih preščipne in jih vrača z zategnjenim „hvala“ na ustnicah.

„Te stvarce pa že niso za tako delo,“ prekine molk čokat mož tam pri oknu, pogleda še enkrat gospodično ter nadaljuje: „poglejte jo, kako je blede, shujšana, pokašljuje. To delo gre pač le moškim.“

Družba prikimava molče.

Očanec, videč, da mu nihče ne odgovori, modruje naprej: „Vojska bo res končala svet. Da bi se le že pokazal skoraj konec.“

Led je bil prebit. Beseda je stekla.

Sosed, očitno znanec in sovaščan, brž povzame besedo.

„Mir je tu. Kaj niste brali,“ ogovori vse potnike, „kaj niste brali ta teden časopisov. Le o miru so poročali. Se že pleto mirovna pogajanja. In to se natanko ujema s tem, kar sem slišal pretečeni teden v Ljubljani na glavnem kolodvoru.“

„Ko sem čakal na naš vlak, zaslišim, kako so se menili v gruči potnikov nekaj o prerokovanju. Radoveden zvedeti veselo novico, se jim pridružim.“

„Na Dolenjskem,“ začne razlagalec, „je umrl pretečeni teden nenavaden fantič. Hodil je še v šolo in je imel čuden dar, da je znal marsikaj naprej povedati. Tako pristopi nekega dne k materi in jo jame siliti: „Mati, pojdiva danes na kolodvor, danes se pripeljejo ata domov od vojakov na dopust.“

„Beži, beži,“ začne žalostna mati, „že osem mesecev ni bilo o njem nič slišati. Nič ni pisal ves čas in sosedov gospodar, ki je prišel na dopust, je trdil, da je bil zraven, ko so ga nesli smrtno ranjenega mimo. Najbrž je podlegel ranam.“

„Le pojdivo, danes pride zagotovo.“

Mati se slednjič uda, gresta na kolodvor in — radostne resnice — oče se res pripelje na dopust.

Doma potem pripoveduje mati očetu celo zgodbo o preroku Janezku.

„No, če res vse veš,“ mu reče oče, še to povej, kdaj bo konec vojske!“

„Oče, ravno šestega maja. Toda midva ga ne bova več dočakala.“

Oče se nasmeje, češ: „Janezek, ti se le delaš učenega in velikovednega, veš pa v resnici prihodnjega nič več, kakor vsakdo drugi.“

A fantek je vedel. Ni še minulo celih štirinajst dni potem, ko se je vrnil

oče z dopusta, ga je že zadela smrtno sovražna granata. Tudi zase je vedel. Takrat, ko je šel oče nazaj na kolodvor, ga je spremil sinček v hudem dežju in mrazu. Revež se je na tej poti tako prehladil, da je nevarno obolel in umrl po nekaj dneh hude vročinske bolezni.“

„Očitno je bil torej ta deček,“ nadaljuje sosedi, „čuden deček, ki je veliko vedel. In če je drugo tako določno povedal, zakaj pa ne bi bilo to res, da bo mir sklenjen šestega maja letos! Znamenj za bližnji mir se kaže vedno več.“

Cel voz se je temu čutil.

Glejte ga, zopet nov prerok!

„Vidiš,“ začne popotnik, ki je sedel nasproti, „jaz verjamem zagotovo. Moja ženska doma tudi zve marsikaj prihodnjega v sanjah. Meni se sicer tudi časih kaj sanja, pa ponavadi same prazne in neumne reči, ki jih zjutraj vse pozabim. Ne tako moja ženska. Več reči je že naprej zvedela v sanjah. Pred dobrim mesecem je hotela na vsak način vedeti, da pride najin sin od vojakov na dopust. Nič ni pisal, ona je vseeno vedela. Drugi dan je res prišel. Jaz sem se ji preje smejal, češ: „To so ženske marnje.“ Sedaj pa verjamem. Oni teden je zopet zvedela v sanjah: sinu se dobro godi, je zdrav, toda dopusta za spomladansko delo ne bo dobil. Glejte včeraj mi piše karto, kjer stoji dobesedno napisano: „Dragi starši! Naznanjam vam, da sem zdrav, se mi dobro godi, toda dopusta za spomladansko poljsko delo, kakor ste mi poslali prošnjo, ne dobim. Vas lepo pozdravim.“ Sedaj lahko vidite, da sanje moje ženske niso vedno prazne. Tudi o koncu vojske ji je bilo nekaj razodetega. Pred dve leti in pol, precej, ko se je začela vojska in je vse govorilo, da ne more trajati čez tri mesece, se ji je nekoč sanjalo to-le: V sobo je prišel oficir z dolgo sabljo ob strani in je hodil po sobi dolgo časa gori in doli. Ženska ga gleda in nazadnje ogovori: „Povejte vi, gospod, kdaj bo vendar konec te vojske!“ On pa odvrne kratko: „Čez tri leta.“ Meni je to zjutraj povedala, pa sem se ji smejal in ji prepovedal komu o tem črhiniti besedo, da se nam ne bodo ljudje smejali. Pa kakor se kaže, je precej prav povedal. Glasom te prerokbe je torej mir blizu.“

Mož se nasmehne in se drži resno; vesel je odkrito žene — prerokinje. Gospodične na drugem koncu se tudi nasmehnejo, pa s takim nasmehom, da bi bil užalil, če ne celo razjezil moža z imenitno boljšo polovico, če bi ga bil videl.

Govorjenja je bilo sedaj dosti. Večidel seveda le o prerokih in prerokovanju. Da pa tudi nevernih Tomažev ni manjkalo, se razume. Teh zadnjih je bilo še več.

„Če so živeli v starih časih preroki, zakaj bi jih pa danes ne bilo več,“ hiti ženska, bolj priletna že, ki je šla obiskat sina pri vojakih v mesto, kakor je bilo spoznati iz pripovedovanja. „Blizu Mesta stanuje že ena taka prerokinja. Vse ve. Boščečova Franca, naša prijateljica, jo je šla vprašat pretečeni teden, če kaj ve za njenega moža. Ujeli so ga Rusi in potem ni bilo o njem že nad dve leti nobenega glasu. Gotovo je umrl. Prerokinja to sliši, gre v čumnato, pride čez par minut nazaj in pove: „Mož je zdrav na Ruskem ujet; nič ne bo pisal, pa na koncu vojske se boste zopet veseli videli.“ Lep kos suhe svinjine je bil plačilo za veselo novico.“

Hipoma je zaslovela ona žena v bližini Mesta. Tej in tej je tudi že povedala o sinu, o možu, ženinu pri vojakih. Pri vsaki stori enako: malo povpraša, gre v čumnato, se vrne, pove novico, dobi plačilo.

„Ne bodite lahkoverne, žene in dekleta,“ zavrne vse skupaj bolje oblečen človek, ki je stal pri vratih in bil priča razgovora. „Ona žena pač dobro živi na račun svojih prerokb. Zato pa toliko ve. In to je čudno: čim bolj je nabasana

torbica z jajci, moko in mesom, namenjena za plačilo ženi, tem bolj veselo novico sporoči. Za malo nagrado, je pa tudi malo prerokovanja in še tisto je slabo. Pamet, ljudje, je boljša kakor žamet. Prav bo storil, kdor pojde tisto žensko ovadit orožnikom. Bo vsaj konec praznoverja.“

To pametno govorjenje razdvoji družbi. Nekateri ga odobravajo, drugim pa, zlasti ženskemu svetu, ni to nič po volji.

Še ni bilo konec prerokovanja. Vlak se ustavi na postaji in v voz vstopi mož, podoben mešetarju, silno glasen in precej vinjen. Ker ne dobi sedeža, se postavi sredi voza. Kar ugleda pred seboj staro ženo, debelo in ne preveč lepega obličja.

„Ta je pa tista, ki „karte šloga“. Prav, da sva zadela vku, ji bom vsaj lahko pokazal, kaj se pravi ljudi goljufat in jim denar krasti. Kje je kak orožnik, da jo bo vklenil in zapri; babura grda! Zdaj te imam!“

Molk zavlada. Navzoči se spogledujejo med seboj.

Žena s torbo v naročju se razhudi. Tožila ga bo, ker jo takole sramoti vpričo vseh. Ona ga sploh še nikdar ni videla, ni imela še kart v rokah, pa jo takole grdo obdolži. On se moti o njej.

Mož postaja vedno bolj korajžen, skoro hud.

„Meni si jih šlogala na Grosupljem, ko je stal vlak. Kaj boš tajila.“

Začela sta se pregovarjati, kregati, zmerjati. Sopotnikom je bilo vedno bolj mučno. Kaj storiti!

K sreči je privozil vlak na drugo postajo in mož je izstopil.

Pogovor se je zasukal na druge reči. Prerokovanje se je s tem ustavilo.

Loterijske številke.

Trst, 2. maja 12 11 3 27 57

Dobro ohranjeno kolo

se proda za 80 K. — Kje, pove upravništvo „Dolenjskih Novic“.

ŽENSKÉ LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 kron. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lase in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izborna Cremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las; zdravniško priznana. Burgit za odstranitev kurjih oces in trde kože. Šampon 50 vin. za umivanje las.

Naročila: Ivan Svetec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.



Na prodaj je nekoliko prav dobro ohranjenih

svinjakov.

Trgovina Fr. Kastelic v Kandiji.

Lekarna J. BERGMANN

- - RUDOLFOVO - -

kupuje vsa zdravilna zelišča, kakor: melisa, žajbelj, pelin, gomilice, preslico, ajbiš i. t. d. po najvišji ceni. 15-0-2

Kupi se dobro ohranjen koleselj oziroma majhna kočijca. — Priglasila na upravništvo „Dol. Novic“.

Kostanjev les

od enega metra dolgoti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

!! J. POGAČNIK !!

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Tisk J. Krajec nasl.